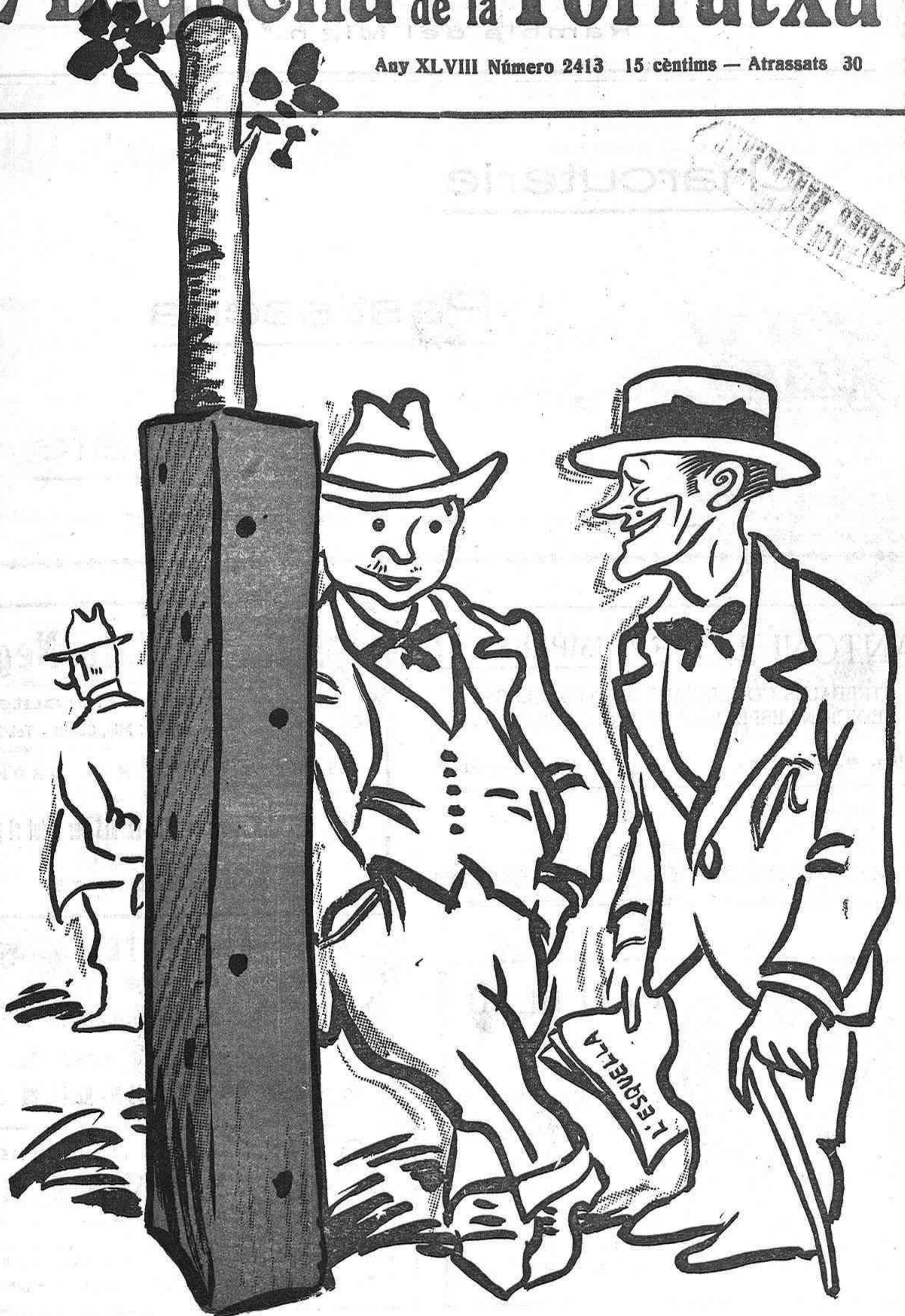

Barcelona 5 de juny de 1925

L'Esquella de la Torratxa

Any XLVIII Número 2413 15 cèntims — Atrassats 30

TÉ RAÓ

—Noi, aquests dibuixos de L'ESQUELLA tenen molt poca-solta.
—Altres coses més poques-soltes hi han.

Granja Royal Oriente

Rambla del Mig n.º 20

Charcuterie

Pastisseria

Cafè

ANTONI LÓPEZ IMPRESSOR

TREBALLS COMERCIALS DE TOTA CLASSE
EDICIONS ESPECIALS DE GRAN LUXE, ETC.

Olm, 8, Interior

BARCELONA

El Gato Negro

Bar - Charcuterie

Rambla del Mig, 36-38 - Tel. 2290 A

SERVEI DE PRIMER ORDRE

Unica Casa amb servei de CAFE-EXPRES per a tot el públic

PREUS MODERATS

PATI BLAU

PELAI, 1

TEMPORADA D'ESTIU

LLOC FRESC I ELEGANT

Casa de gran renom pel seu riquíssim cafè, gelats i refrescos de totes menes. Grandiós èxit tots els dies del terçet compost pels senyors Escolá,

:: :: Tormo i Cáceres :: ::

BICICLETES
Motos
Accesoris i Sports

SANROMA

Balmes, 62 - Teléfon 1445 A - BARCELONA

ANTIPALÚDIC ANTIMELITENSIS

L A V E R A N

Cura radical de les Febres palúdiques. Tercianes o Quartianes. Febres de Malta. LAVERAN es ven per totes les Drogueries i Farmàcies. Per prospectes Casa Segalá, Rbla. les Flors, 14-Barcelona.

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona:
Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger, 5

El pobre capità

Perdut entre les denses columnes monàrquiques, va aparèixer un solt en els diaris del dimarts. El cadàver del pobre capità Solench havia aparegut en la platja de Caldetes. Res més. Tres ratlles. Havia aparegut aquesta despulla de l'aeronàutica, precisament el dia en què es tancava el Saló de l'automòbil i de l'aviació; precisament el dia en què arribaven els dos dirigibles italians. Tot era homenatge i glòria per als aviadors, mentre en la sorra de Caldetes, davant dels pins recreatius, seguia podrint-se, ja davant dels homes, el capità Solench.

Cap oració. Cap necrologia. Cap plany. Dintre de poc el capità Solench no serà res més que cendra i el seu nom no perdurarà més que en la memòria d'uns quants que recullen els petits fets de la petita història barcelonina. I aquest home ha estat el màrtir de tot. De la tradició, perquè en els dies dels dirigibles ell representava el Montgolfier. Del plaer honrat, perquè no hi cab recreació més ingènua que l'espectacle de la bomba dominical. De l'infància, perquè per a distreure als nens s'exposava. De l'ofici, perquè ell volia volar i res més que volar, sense profit i sense glòria. Fins ha estat màrtir del nostre cel, on els ulls, fets a les aigües, véuen sempre, a l'hora baixa, una bomba posant en el paisatge la seva silueta arcaica, de vella estampa.

Tot això no val la vida d'un home, car de velles estampes en tenim sobreres, i més bonic fa una bomba en una estampa que en l'aire. Molt menys, atenent a la diversió infantil. "Mira, mira que bonic", li diem a un nen, quan s'aixeca un capità Solench. Arribada la nit, li tornem a dir al nen: "Saps el Capità Solench, que has vist aixecar-se aquesta tarda? Doncs és mort, perquè el globo ha caigut al mar." El nen sempre més pensarà que un globo és una cosa terrible que s'emporta an els homes mar endins i que això de l'aviació, encara que sigui de diumenge, val més no tastar-la.

De Museu de l'aviació no en tenim, però la "Penya de l'Aire" i l'"Aèreo Club", quan torni a sortir un altre capità Solench, hauria d'incautar-se de la seva bomba i conservar-la com a curiositat de l'antigor. I els nens, amb una bombeta de goma lligada amb un fil, ja en tindran prou per a divertir-se les tardes dels diumenges.

PARADOX

UN INVENT MERAVELLOS

Hem observat una cosa que ens ha deixat molt estranyats: d'unes dues setmanes ençà a Barcelona es treballa d'una manera que fa fredat. Van desapareixent les valles que interceptaven el pas, van desapareixent les muntanyes de sorra i de ciment.

Francament, nosaltres no hi estem acostumats a veure treballar amb rapidesa. Al contrari: estem acostumats a què les obres públiques s'eternitzin d'una manera llastimosa.

A què es deu, doncs, aquesta pressa d'ara? A què es deu aquest afany verament lloable. No ho sap ningú. Es a dir: nosaltres sí que ho sabem—nosaltres ho sabem tot—però ningú més.

Un savi doctor alemany ha descobert un invent per a fer treballar més depressa i millor a la gent. Es tracta d'un derivat de les famoses glàndules del doctor Woronoff. Aquest invent està patentat amb el següent nom: "The royal Monkey".

Però com que és molt car, sols pot utilitzar-se en casos veritablement excepcionals.

Guspira

Cada volta que et veig de nou reviu
aquell desig immens de posseir-te;
més ferm quan, contemplant-te, el cor em diu
que un gros abim et priva l'amb mi unir-te.

I ploro de passió, ploro d'angoixa
perquè no tindrà el goig de ton besar,
perquè sento la trista paradoxa:
quant més amo més veig que haig d'oblidar.

VÍCTOR CANIGÓ

ESTAMPES DEL CAMP

II

Un pobre mal presentat

Aquesta és una noia que ve a passar les festes i vigílies de festa al poble, esperant que arribi la "temporada oficial", o sigui: de juliol a setembre. És una noia de *tennis* i *shimmy*, de pianola i *novela blanca*. Perfectament mal educada, perfectament cursi, perfectament insuportable, els seus pares—uns mercers, uns fabricants, uns no sé ben bé què—l'adoren, cosa que, per altra part, ens sembla natural tractant-se d'un fill. Però amb aquesta adoració els pares han convertit aquesta noia en un animallet imbècil, tossut, rebec, aficionat al luxe i a la ganduleria.

Aquesta noia s'està a la platja, davant la franja blava del mar, damunt la sorra de color de codonyat. És rossa, molt rossa, i vesteix de blanc. Sembla un melindro sucacat en nata. Què la imatge no és massa poètica? No, no és massa poètica. Però que ho és ella, la filla del fabricant, de poètica?

Ella si es pensa ésser-ne. Però la poesia no ha caigut encara en un tan absolut descrèdit. Ésser poètic, entre les noies de la nostra burgesia, encara fa bonic. Ésser poètic és llegir novel·les pseudo-eròtiques d'aquestes en què s'enganya al marit perquè és moda enganyar-lo; és escoltar un vals trist de balneari a la llum de la lluna; és envejar la glòria de Mary Pickford, Viola Dana, Mae Murray, Pola Negri i altres *stars* de la pantalla.

Ésser poètic és ballar tota la nit com una baldufa—ballar aquesta mena de balls que avui s'estilen, francament obscens, que permeten el més íntim contacte—; beure tisanes de xampany a la terrassa de qualsevol casino amb pretensions; flirtejar amb qualsevol jove de la *colònia* que tingui fama de perdut—com més perdut millor—del que s'hagi dit que freqüenta aquestes fàbriques de ximpleria que la gent anomena *cabarets* i *music-halls*; del que s'hagi dit que viu amb una cupletista; del que s'hagi dit que s'emborratxa de mançanilla i pren cocaïna.

Això és ésser poètic, avui. Així aquesta noia—que balla, que juga al *tennis*, que té una combinació que no falla a la ruleta, que llegeix a Víctor Margueritte i a Francis de Miomandre, que és una *snobinette*, en fi—es creu la més viva representació de la noia poètica d'avui. Només li sobra una cosa: la fortuna. Només n'hi manca una altra: ésser un xic desgraciada, ja que no es pot ésser, segons ella, del tot poètic si no s'és desgraciat.

Quan aquesta noia creu que ja s'ha torrat prou sota el sol—que ja comença a ésser massa calent i tenir massa color de rovell d'ou—ens dirigim cap al poble.

A l'entrada del poble topem amb un pobre, amb un magnífic pobre de camí que sembla arrencat d'un aigüafort o d'un gravat al boix. És com un sarment retorçat sota les calces, sota el gec espellifat. Té un rostre, de color de terra cuita, al que donen caràcter una infinitat d'arrugues. Sota el barret negre, d'amples ales, llueixen els seus ulls com de porcellana. Un cap del sarment—la mà—allarga un platet de coure. De la seva boca torçada d'una manera grotesca i llastimosa, n'ix una cançó: una cançó que és un reneç, que és un sospir, que és un ai!

La noia poètica apreta el pas sense deixar una moneda en el platet del miserable, qual veu es perd en un revolt del carrer. Després, per a disculpar-se, em diu:

—Ha vist quin pobre més lleig? Què mal vestit anava? Quina cançó més fastigosa cantava?

Ella, la noia bonica, per a emocionar-se, necessitava un pobre bonic, un pobre simpàtic—un pobre de teatre—que cantés un *lied* de Schumann i no una cançó plena de llàgrimes, de sol i de pols del camí. Però el pobre havia tingut un llastimós oblit: s'havia descuidat de presentar-se bé. I és que no sabia que, per a demanar caritat, s'ha d'ésser un xic decoratiu, s'ha de fer bonic.

LLUIS CAPDEVILA

La mort del maig

Tot el perfum de les roses
el ponent d'or se l'ha endut;
el maig mor damunt les coses
com sospir de joventut.

S'ha sentit una ploralla
tènue com un cant de grill
i un gemec com de rondalla
d'un amor que mor senzill.

Vora del camí vigila
l'ull de la cuca de llum,
l'agonia és tan tranquil·la
que és misteri de perfum.

La posta mor tan manyaga
que en la gran serenitat
sembla talment que s'hi apaga
tot el món transfigurat.

Degoten or vell i flames
tots els cirerers esvelts,
se'ls hi han penjat a les rames
una munier d'estels.

Una font canta deliris
d'un amor que li ha fugit
i sembla un desmai de lliris
la claror d'aquesta nit.

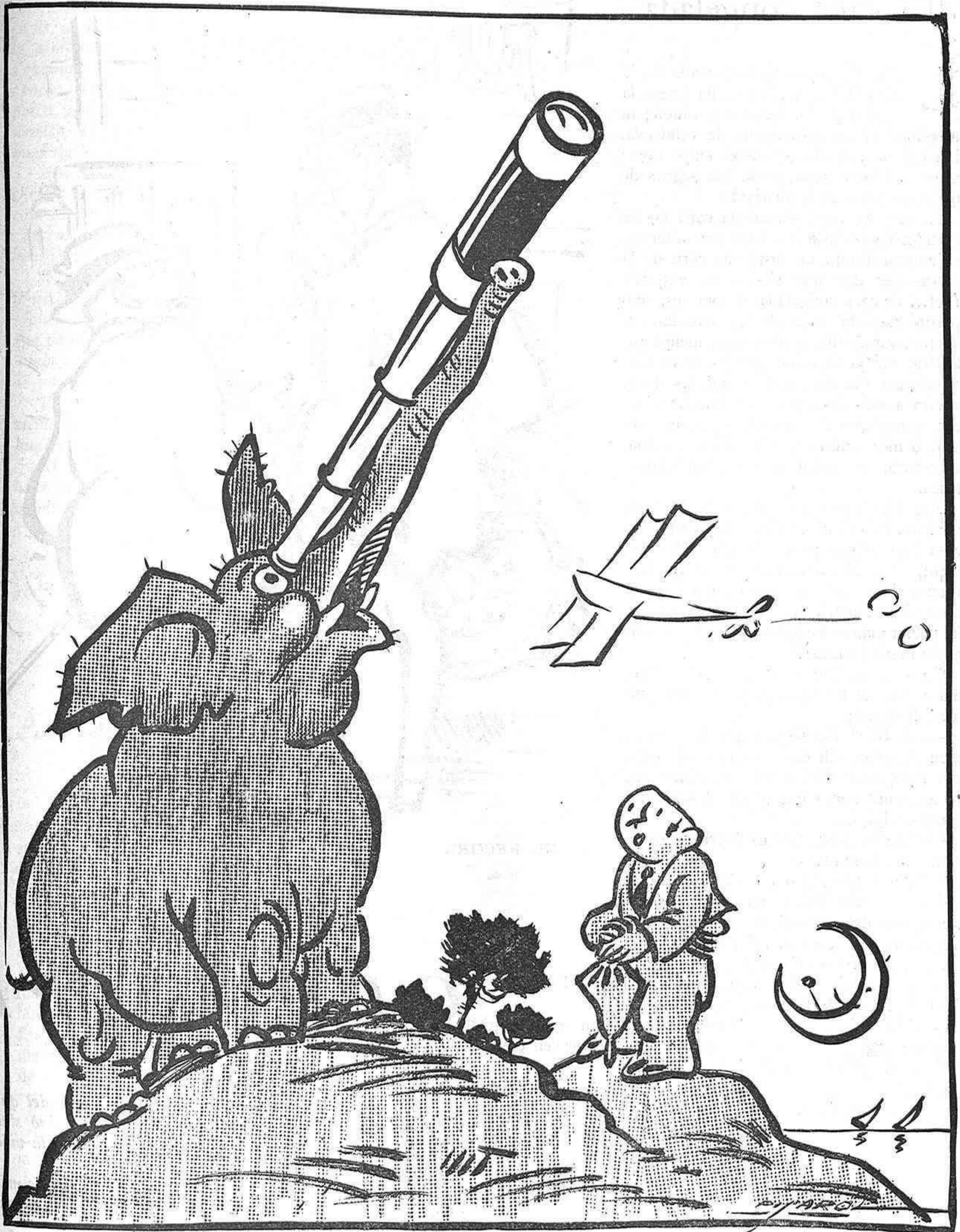
El maig mor com la donzella
que li dol tant de morir
sens saber la meravella,
de l'amor que fa estremir.

Ha estès les grans cabelleres
oimbrejants dels camps de blat
i ha sospirat les darreres
paraules amb majestat.

I de les dolces ferides
que du obertes al pit blanc
les roselles enrogides
són roents gotes de sang.

Tot el perfum de les roses
el ponent d'or se l'ha endut;
el maig mor damunt les coses
com sospir de joventut.

SALVADOR PERARNAU

UN QUE NO HO ENTÉN

—Ni amb dues trompes hi veig solució!

La carn congelada

La carn congelada, importada de la República Argentina, ha tingut la virtut de no agradar a ningú; ni al públic ni als encarregats de vendre-la, i d'aquí la mar de conflictes entre uns i altres... Poden estar, però, ben segurs de què un o altre se la menjarà.

El cert és que l'esmentada carn no ha agradat i que—per la nostra part almenys—hom prefereix un bistec de carn de la terra—per dur que sia—a un exquisit filet... de carn congelada, no per res, sinó perquè aquesta no és de bon tros tan saborosa, segons diuen, ultra ésser menys nutritiva, car ja és sabut que les carns d'aquell país són més fluixes que les de la nostra terra—les carns del bestiar s'entén, perquè les de persona són avui aquí tant o més fluixes que les d'allà—i, com és natural, no poden pas ésser tan alimentoses.

Ara bé, sia per la novetat o bé pel preu quelcom més reduït, moltes senyores de sa casa han volgut provar-la i, clandestinament, és a dir, d'amagat del marit, han tractat d'introduir-la en llurs cuines—donant així al marit gat per llebre—ço que ha portat mantes vegades greus discussions entre marit i muller.

La senyora Tuies, planyent-se'n l'altre dia a una de les seves amigues més íntimes, li digué:

—Ai, filla! No sé pas que li passa al meu Sebastià. Ell que sempre havia estat tan complidor dels deures matrimonials, fa un quant temps que té uns descuits incomprendibles...

—Això és que potser es distreu fora de casa—féu l'amiga.

—Primerament sí que ho havia sospitat—féu la senyora Tuies—mes he acabat per convèncem del contrari. No és que es distregui, no. Es que s'ha refredat. No sé... Cada dia el trobo més fred...

—No parlis més, dona!—replicà llavors l'amiga—Això és efecte de la carn congelada...

—Ah!—féu la senyora Tuies, talment com si un raig de llum hagués penetrat de sobte dins el seu cervell eterbolit—. Es clar que serà això, pobret...

I la bona senyora no compra ja, ni pensa comprar mai més, carn congelada.

FIDEL GRIFOL

AVÍS

Tota la correspondència que no sigui administrativa deu dirigir se al director de L'ESQUELLA de la TORRATXA. De no venir dirigida d'aquesta manera, amb tot el sentiment deixarem de contestar les cartes.

EL RECORD

—No hi veig res de particular en aquest auto!

—Sí, home, que en sis mesos ha fet cent dotze desgràcies.

GLOSSARI

EL MON CADA DIA ES MES XIMPLE

Paraula. Em podeu creure, perquè estic segur del que dic, i perquè, ademés, el creure no costa res—i això s'ha de tenir en compte avui més que mai, perquè avui la vida està més cara que mai...

Ja no sé on era. Ah, sí! En que el món cada dia és més ximple. No és que, precisament, en sigui el món, sinó nosaltres els que el poble.

Així com hem atravesat plagues de malalties: la del còlera, la de la grip, la de la pesta bubònica, ara atavessem una plaga de ximpleria, que és una mena de malaltia més perillosa del que sembla. Entre tots els que habitem aquest formatge de bola—no massa fresc—que és la terra, constituïm l'alcaloide de la ximpleria.

Així com hi hagué l'època de les creuades, la de la reconquesta, la de les guerres religioses, la de les guerres civils, la de tota altra mena de guerres, hi haurà l'època de la ximpleria. Aquesta època serà la nostra. I, sinó, que s'examinin a consciència les característiques de la nostra època: el dancinç poca-solta, una literatura francament porca, una música estúpida de paelles, xerracs i mans de morter, un teatre idiota... Tot això amanit amb les alquímies de la casa Coty i amb la cocaïna de Darmstad.

Ara mateix ens diu un senyor amic nostre que a Manchester la colònia espanyola va donar un ball en el que—com a clou de la festa—s'atorgava un premi a l'home que s'assemblés més a Rudolph Valentino, l'ex cambrer italià, avui star cinematogràfic.

Quina monada! Quina manera més simpàtica de divertir-se, eh? Ja ens guardaran un ou de la colònia aquesta de Manchester. Ens agraden més els balls de negres, que no el que va organitzar la colònia espanyola de Manchester. Ens semblen més nobles, més distingits, més originals, els balls de negres, la veritat.

Potser nosaltres no hi entenem. Ni ganes. Però aquesta mena de balls, aquesta mena de concursos, fan pudor de ximpleria, de mentalitat malalta i desviada.

Si visquéssim en una època veritablement civilitzada, haurien detingut als organitzadors i al jove premiat—quina monada!—i els haurien tancat, incomunicats i a pa i aigua, a la presó... per ximpler!

S'ha de modificar el Codi, creiem, i aplicar pena capital a la ximpleria.

VIRAI

Al Museu del Teatre

El senyor Antoni Esplugas, amb esplendidesa i patriotisme dignes del nostre elogi, acaba d'ofrenar a la ciutat i amb destí al Museu del Teatre, una iconografia teatral considerada com a única.

La *Iconografia Esplugas* forma una col·lecció de quinze àlbums de 0'33 per 0'54 metres, fortament enquadernats en pell marroquina, amb defenses i claus de llautó i conté uns dotze mil retrats d'artistes teatrals, lírics, còmics, dramàtics i coreogràfics. En aquesta iconografia hi ha tota la vida evolutiva del nostre teatre, des dels germans Catilina (Joan i Manuel), Valero, Vico, Calvo, Caltañazor, fins a Mario, Giménez i García; des de Matilde Díez, Teodora Lamadrid i Antònia Contreras, fins a la Tubau, a Mendoza Tenorio i Maria Guerrero, de la qual hi ha retrats dels seus primers temps.

No ha passat per Barcelona cap artista teatral que no hagi visitat el taller del senyor Esplugas, i això ens ha proporcionat una iconografia completa dels nostres teatres d'òpera del segle passat.

El gènere flamenc que predominà en el cafè "La Alegria" des de 1874 fins al 87, està representat esplèndidament per més de doscentes fotografies: "El Tío Pastor", "Paco Lucena", "El Fosforito", amb Isabel Santos, "Gerona la gitana", Adelita "la Honrada", Lola "la Cantadora" i totes les figures castisses del cant i el ball flamenc, des de Manuela Pérez i la "Monterito", fins a Pauleta Pàmies i Ricard Moragas.

En un concurs de retrats d'artistes teatrals celebrat a París l'any 1882, aquesta iconografia competí amb la Reutlinger, obtenint el premi la que ara el senyor Esplugas tan galanment cedeix als nostre Museu del Teatre.

Es més digne d'elogi el gest del senyor Esplugas si es té en compte que aquests quinze àlbums li han estat sol·licitats insistentment pel Museu del Teatre que s'està formant a Madrid, i gràcies a l'amor que el senyor Esplugas sent per la nostra ciutat, aquesta col·lecció, única en el seu gènere, no sortirà de Barcelona.

Mereix, doncs, la nostra gratitud per l'acte que el fa ésser tan bon compatriota com excellent artista.

Aquest número ha passat per la censura

A L'EXPOSICIO CANINA

—Creu-me, ets un "xuquel" que vals més que moltes "persones" d'upa!

A LES CURSES DE CAVALLS

—Fins la roba de l'amor hi jugo... Fins la camisa que porto!

:: PAPERAM ::

En aquesta secció parlarem amb tota atenció dels llibres que ens enviïn

Dulces y Helados. Ignasi Doménech.—Dues pessetes.

L'autor del cèlebre llibre La Teca, el millor en el seu gènere, acaba de donar-nos una altra obra que creiem que l'han de posseir totes les llars.

El senyor Doménech, que amb molta traça i senzillesa ens

ha dit en el seu llibre La Teca la manera de fer guisats excel·lents, ara ens explica la confecció dels dolços i dels gelats amb un castellà també senzill i impecable.

Aquest llibre no té exquisiteses literàries, però té exquisiteses paladals. El veritable gourmand s'hi entusiasma explicant-li com li explica els secrets de la dolçor. L'home que sent temor a l'estiu perquè sap que s'ofega, perquè ja pensa en la gorja resseca de la calor, de la pols o de les caminades, en aquest llibre hi troba el refrigeri no sols d'aquesta temor, sinó que de totes les pesantors estivals.

La dolçor és l'alegria feta matèria mengívola, és el plaer fet realitat visible i saborejable.

El gel és tot això que hem dit de la dolçor a l'ensem que

és l'únic heroi que pot lluitar contra les iras terribles del pare Sol.

El senyor Doménech ens revela el secret de totes aquestes coses amb sens fi d'explicacions breus, amenes i interessantíssimes. Cal solament dir que el senyor Doménech és el príncep dels mestres de l'art culinari.

Teatre infantil. El consol dels pobres. Comedieta en tres actes per a nenes, escrita en vers i prosa, per en Llorenç d'Otero Barranca.—Una pesseta.

El consol dels pobres, d'en Llorenç Otero, és una cosa que vol semblar una comèdia, però és d'aquelles que fan plorar.

Es titula consol, i encar dels pobres, i nosaltres som pobres i ens ha entristit. Ens ha entristit tant com qualsevol de

les obres d'en Folch i Torres que ja és dir molt. Oi, més, obeeix a la mateixa moral d'en Folch, aquella moral de pel·lícula que fa que tot acabi bé; aquella moral de ratlla dreta tan irreal, perquè en aquest món no sols no guanya sempre el bo, sinó que és el que guanya menys vegades; no tot acaba sempre bé, sinó que són moltes les coses que acaben malament.

Aquesta comedieta té una valor tan minsa que equival a zero. El diàleg no arriba mai a interessar a ningú i és tan innocent com qualsevol predicot de qualsevol vicari rural. El llenguatge és arxi vulgar i d'acció no n'hi ha.

Llum Novella

Una colla d'entusiastes amics, de Terrassa, acaben de publicar el primer número de Llum Novella.

Es una revista d'inquietuds. La flama de l'ideal hi espurneja i hi copseu de tant en tant una goteta d'or roent. La portada és una bellíssima alegoria de Miquel Soldevila. Representa la nit fugint esporuguida, embolcallada d'ombres i portant damunt la testa l'ocell de la mort amb una ala oberta, mentre el dia apareix com una faç juvenil radiant de claror novella.

Llum Novella és rica de gravats i de text. Porta dibuixos d'Aureli Biosca, Joaquim Danés, Josep Maria Giralt, Francesc Roig, Marian Armengol, Badiella, Ramon Mir, i articles i poesies de Pere Salom i Morera, Josep Maria López-Picó, Josep Fuster i Mallofre, F. B. Torres, Joan Arús, Octavi Saltor, Rossend Llates, Joaquim Pecanins, Pere Sant, Francesc X. Marcet, Lluís Vancells i Ubach, Joan Puigbó i Rovira i Miquel Palet i Martí. Publica una secció dedicada als artistes terrassencs, començant en aquest primer número pel gran pintor Joaquim Vancells.

Llum Novella és una de les revistes més acurades que han vist la llum a Catalunya. Saludem la seva aparició desitjant-li un èxit ben franc i una llarga durada.

Teatro.

Hem rebut l'últim número de Teatro, de Buenos Aires, revista quinzenal de crítica i art, que a més de donar compte de la labor teatral que es porta a cap a la capital sudamericana, actualment està fent una gran campanya contra el gènere vil i indecorós de les revistes, on sols s'hi exhibeix la dona, no com a bellesa ni art, sinó com excitadora de passions baixes. Trobem molt acertada la campanya de Teatro contra les revistes, on a voltes s'hi exhibeixen i s'indueixen a la mala vida a innocents jovenetes.

Teatro fa una bona feina artística i moralitzadora.

Tres Parisien.

Hem rebut de París el número cinquè de la revista de modes Tres Parisien, corresponent al mes de maig.

Aquesta luxosa publicació segueix essent la més chic en el seu gènere i els seus models tan elegants com adaptables al bon gust.

Totes les dames que segueixin amb atenció l'art del ben vestir, trobaran ocasió de satisfer els seus desitjos consultant la Tres Parisien, que tant artísticament dirigeix S. P. Journard, de París.

Tres Parisien es ven al públic a sis pessetes, essent el seu preu el de dotze francs.

El Cuento Literario. Editorial Pegaso.—Trenta cèntims.

L'Editorial Pegaso ens ha remès els cinc primers números de la novel·leta setmanal El Cuento Literario corresponents als autors Santiago Vinardell, Robert Molina, Albert Ghirardo, August Martínez Olmedilla i Ramon Gómez de la Serna.

El Cuento Literario publicarà originals dels autors Mateu Santos, "Victor Català", Lluís Capdevila, Angel Marsà, "Amichatis", Répide, Villaespesa, etc., etc.

El Cuento Literario és una de les millors publicacions en el seu gènere.

ALFA

TIVOLI

En l'Eugeni Pieri hi ha, indubtablement, pasta d'empresari, però de bon empresari. Justifica el que diem el que, en una temporada que no és oficial i en un teatre que no és oficial, hagi lograt el concurs de dos artistes tan eminents com són Genoveva Vix i Hipòlit Làzaro. I ara que parlem de Genoveva Vix: per què, aprofitant l'estada de la magnífica artista a Barcelona, no es dona una representació de *Louise*, de Charpentier, que és una de les millors obres líriques del teatre modern?

La companyia que dirigeix en Pieri va debutar amb *Aida*, la cèlebre òpera de Verdi, per a presentació del divo Hipòlit Làzaro.

No cal dir que en Làzaro va cantar la seva *particella* com els àngels, si els àngels es dediquessin a cantar òpera. Ni cal dir tampoc que el teatre estava ple a rebentar.

Diumenge, la funció en aquest teatre sigué de gala per assistir-hi els reis. Es representà *Manón*, cantada per Genoveva Vix.

ROMEA

No som a temps de parlar de l'estrena de *Enric IV*, drama de Pirandello, que ha traduït en Joaquim Montero. Ho farem la setmana entrant amb la detenció que mereix.

BARCELONA

L'actor Manuel Collado, un dels actors d'Espanya de més fina sensibilitat, escollí per a la funció del seu benefici un vodevil d'Hennequin i Veber: *Una novela vivida*. El vodevil aquest no és res de l'altre món, no té cap mena de valor teatral ni literari, no revoluciona l'estructura de l'obra dramàtica com ara és moda, moda efímera, com totes les modes. En matèria dramàtica nosaltres som conservadors, francament conservadors: preferim Shakespeare a Pirandello, o a qualsevol altre *cabotín* d'última hora. Això era un incís. Tanquem-lo. Ja està tancat. A una altra cosa, doncs.

En *Una novela vivida*, hi ha, però, traça, una gran traça d'home de teatre. Ja és bastant.

NOVEDADES

Miquel Artzebachef, l'autor de *Sanin*, de *Gelosia*, de *La segona joventut*, és un dels autors russos més característics i en les obres d'Artzebachef, els personatges es donen al goig apreciables. Es un, també, dels menys coneguts a Espanya. de l'amor—però al goig físic, que és, segons Buffon, l'únic que té l'amor—, i a la mort, és a dir: al suïcidi.

Coqueteria—que en rus es *Gelosia*—és un drama d'una valentia, d'una força, d'una grapa formidables. Al públic, malejat per l'amoralitat i l'estupidesa de la majoria dels nostres espectacles, el va desconcertar un xic *Coqueteria*. I és que s'ha acostumat al públic a què en el teatre tan sols accepti el *flirt*, però no la passió. I *Coqueteria* és cruesa, dolor, passió, turment. Per això no va agradar.

POMPEYA

Brillantíssima resultà la inauguració de la nova temporada de Teatre Català en aqueix formós teatre, a càrrec de la Com-

panyia d'Art Dramàtic Claramunt Adrià. Com anunciarem, es representà la grandiosa obra *L'Arlesiana*, assolint un èxit complet, car fou interpretada magistralment per tota la Companyia i no cal dir que tots els actes foren xardorosament aplaudits per la nombrosa concurrència que, tarda i nit, omplena l'espaiós local.

L'obra cultural que la Direcció s'ha proposat emprendre en el transcurs d'aqueixa nova actuació, mereix sia apoiada incondicionalment per tot bon català amant del teatre de la terra.
F.G.

PER A ACABAR

Avui, divendres, al "Romea" hi celebren el benefici d'en Pius Daví, l'admirat primer actor.

El programa l'han fet amb un parell d'obres de les que no cal dir-ne una paraula: *Mar i Cel* i *La Teta gallinaire*.

No cal dir que voldríem veure-hi un ple. No cal dir tampoc, que hi serà.

El nom de l'actor homenatjat i el dels autors de les obres que s'han de representar en són una garantia.

BOB

De l'exposició de les arts decoratives de París

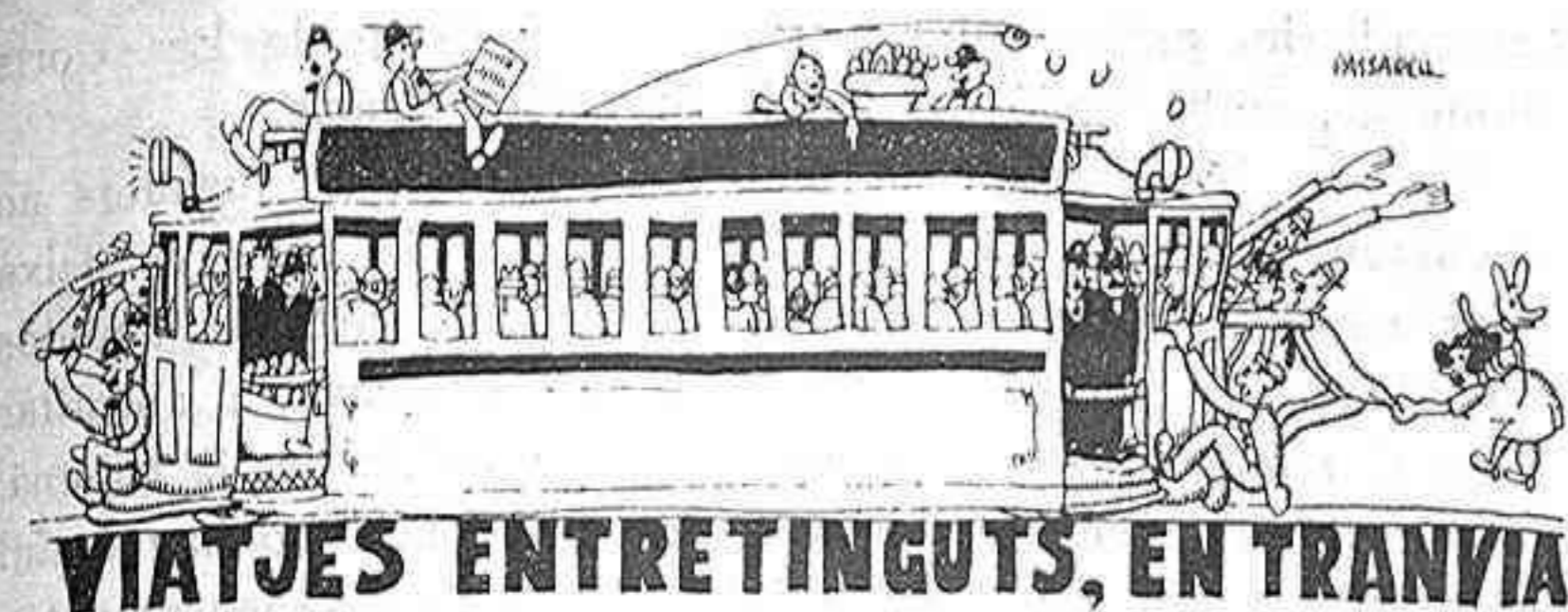
Sembla que les instal·lacions d'aquesta Exposició són una mica més difícils del que semblava, i això fa que no obstant i ésser ja oficialment inaugurada encara li falta l'últim toc, cosa que no ha privat que hi hagi una afluència de visitants que dona goig.

Per tal d'esperar que hi donguin aquest últim toc que dèiem, el "Foment de les Arts Decoratives" d'aquí a casa nostra, que figura entre els expositors amb caràcter col·lectiu, ha traçat la data de sortida de la caravana que ha de visitar l'Exposició, de manera que l'expedició sortirà de Barcelona el vuit del corrent mes de juny, admetent-se inscripcions dels senyors socis i famílies al carrer de la Pietat, número 4, fins el dia vuit.

Que no badin, doncs, els admiradors de l'art que vulguin la nostra representació artística a l'Exposició. Suposem que el "Foment" ens farà quedar com a bons, i per tant val la pena d'anar-hi.

Que no badin, perquè després del dia vuit quedarà definitivament closa la llista.

Els organismes francesos de foment del turisme—que són organismes tal com han d'ésser—han donat tota mena de comoditats a l'expedició. El viatge és una veritable *ganga*. Com dèiem, és qüestió de no badar.

I

Un tramvia, com poden veure, no és tan solament un sistema de locomoció. Es, ademés, un sistema de gimnàsia, un camp d'esport, un bar ambulant, una sucursal del Born... Un tramvia és un poble, vaja.

II

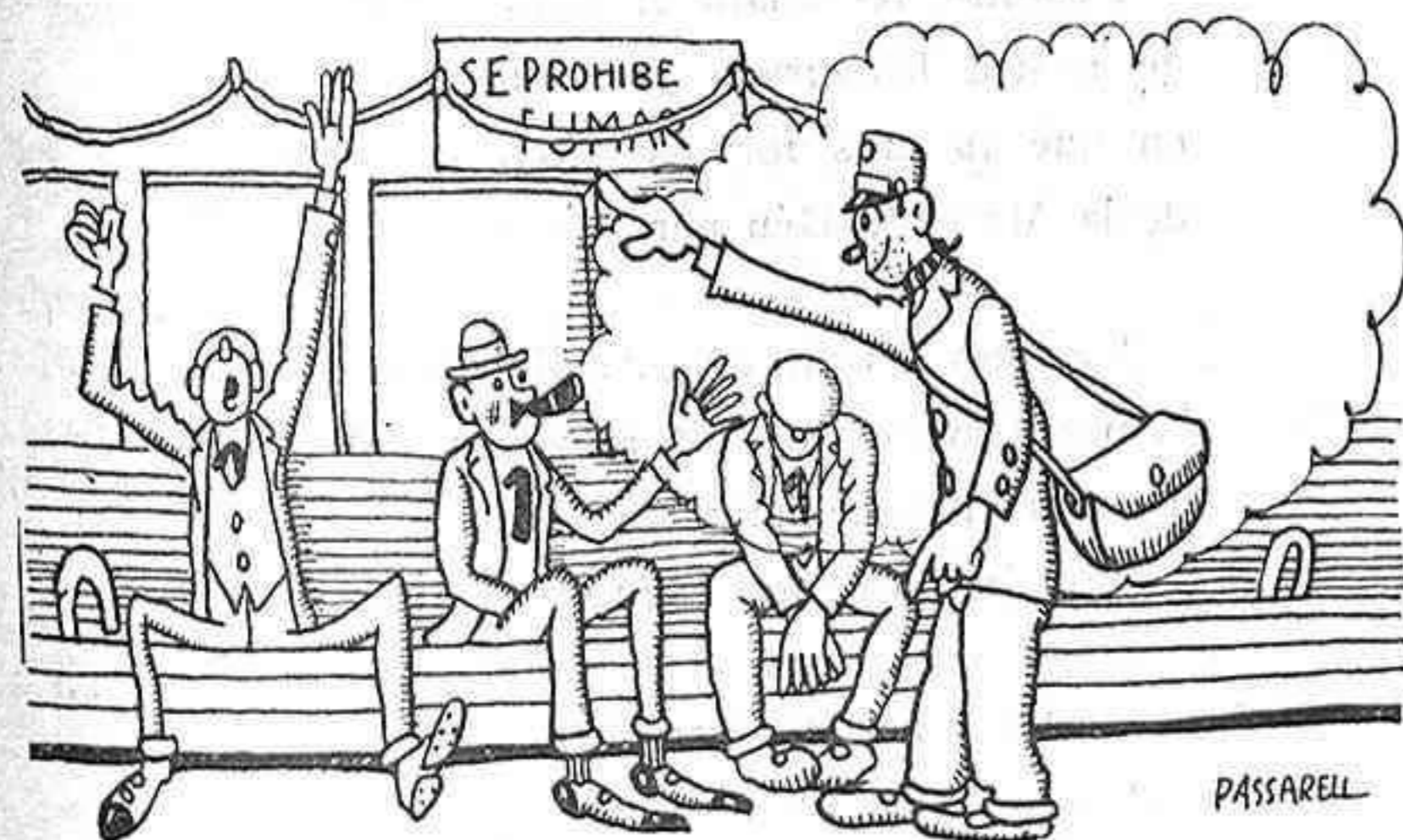
Veuen aquesta escena? Es el nostra pa de cada dia i quan no ho és, es tracta d'un miracle. Esperar, esperar... Ja ho deia el poeta. Cada parada del tramvia és un entrenador de la més bonica virtut: la paciència. Les parades de tramvia han produït més saberuts que les escoles de Grècia i de Roma. Quan hom ha d'esperar al tramvia, bada i bada

molta estona. Quan hom bada, estudia, encara que no vulgui: estudia al natural. Hi ha pare de família ben sa de cap que tot esperant tramvies s'ha tornat filosof i tot. Hi ha betes-i-fils que ha sortit d'una parada consagrat escriptor a força de barrinar tot esperant.

III

Dèiem que un tramvia és un grapat de coses. Doncs encara ens en deixàvem una per dir: un tramvia és, ans

que tot, un *fumoir*. Hi ha uns lleterets que ho prohibeixen, però no cal fer-ne cas. Si el tramvia és *fumoir*, ho és per haver-hi aquells lleterets precisament.

IV

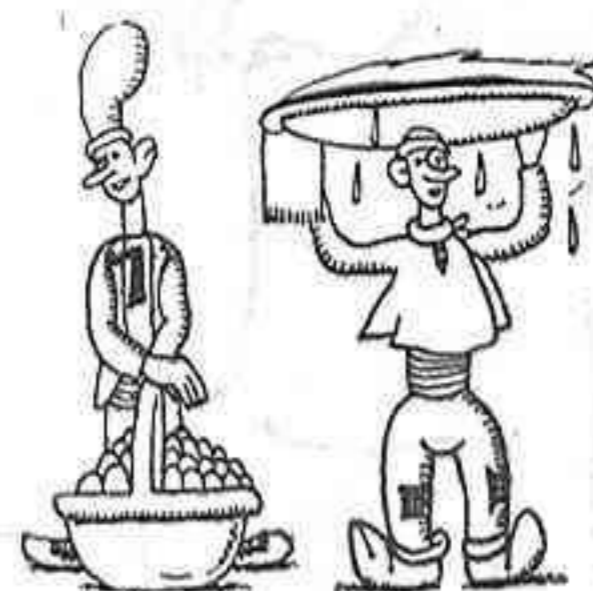
El tramvia atipa, ben mirat. No volem dir que atipa d'esperar, no. Això ja és vell. Atipa amb l'olor de vianda. Allí de peix, d'aviram, d'ous, de butifarra, de penques de

cansalada i de bacallà, sobretot de bacallà, se n'ensuma sempre. Si tip hi puja un, figureu-vos com deu sortir-ne. En fi, que per deu cèntims no es pot demanar més.

V

No sols en surten de les parades escriptors i filòsops; també en surt algun que perd l'*oremus*, la paciència que exercitava i la xaveta. Hi han hagut passatgers de la línia de Magòria que han tingut d'arribar fins a Sant Boi.

En Evarist Salmerón ha mort. L'ESQUELLA ho sent i porta dol. L'ESQUELLA ha sentit sempre una gran simpatia pel malaurat Salmerón, el fill del batallador d'ideals nobles i ardents, el gran Salmerón, l'ex president de la República espanyola, l'apòstol amb cara d'apòstol i amb fets d'apòstol. L'ESQUELLA porta dol, i sent doblement la desgràcia. La sent doblement perquè aquest noble fill d'un noble lluitador que portà sempre ben alta la seva bandera, la nostra bandera, és també el "Tito" conegut de tothom, el dibuixant agut, expressiu, categòric, que havia distret i admirat tantes vegades als llegidors del nostre setmanari.

Dintre nosaltres, l'art i la política ploren de debò, sense la més lleuombra d'hipocresia que dintre el periodisme es gasta amb aquella naturalitat, com la tinta.

Nosaltres plorem de debò des de la nostra doble personalitat política i artística: nosaltres el plorem com a homes.

Un home que valia s'ha mort. Un brot de l'apòstol ha caigut a terra, sec i eixut, per sempre. Un artista ha deixat el buit d'art que hauria fet.

Una cançó plena de fe i d'entusiasme que el poble cantava anys enrera al *lider* republicà de Catalunya, deia que si amb éssers bons i dignes hem de guanyar la glòria, el gran Salmerón ja devia ésser-hi.

El mateix que el poble deia del pare, diem nosaltres del fill, que en pau descansi.

LA PLAÇA DE CATALUNYA

—Em sembla que ara fan més “catipen” que mai aquestes obres.

DEPORTS

FUTBOL

L'obligació de presenciar un partit en dia de festa és un dels manaments que compleixen amb més devoció tots els aficionats futbolistes. Per afició i... perquè no és cosa de desapropitar el carnet els “socis”, i perquè a través per temps que l'economia s'imposa i és qüestió de passar l'estona el més baratet possible—els demés—el cert és que tothom acudeix als camps, malgrat que la temperatura que s'hi disfruta no sigui veritablement cap alicient. Prova del que diem es trobà amb

l'animadíssim aspecte que presentava el camp de Les Corts diumenge, amb ocasió del partit Barcelona-Gràcia.

Però si els aficionats es sentiren “herois”, els jugadors no volgueren mostrar-se tan coratjosos i així la calor es deixà notar en el joc, desenrotllat a la primera part per ambdós equips: un joc gansoner, avorrit que convidava a aprofitar millor el temps i l'agradabe fresqueta que corria per la tribuna, ço que vol dir que convidava a dormir. I així ho haguéssim fet si durant el segon temps—i ja des de llur començament—els “blau-grana” i els “graciencs” no haguessin volgut mostrar llur classe. Però les dutxes i el sol més baix permeteren treure el geni a uns i altres i ja el joc fou entretingut durant el reste de l'encontre. Una vegada més lluitaren l'entusiasme dels “graciencs” contra la ciència dels propietaris del camp i, naturalment, el resultat devia ésser favorable pels posseïdors d'aquesta qualitat i així el reflectí el marcador, assenyalant-los-hi la victòria per tres goals a zero.

Tots compliren—nosaltres no som exigents—però obligats a citar noms, senyalarem el de Sagi-Barba, el millor dels vint-i-dós i que ens demostrà de nou llur indiscutible classe d'internacional, cosa que tothom ja sap menys els senyors del “Comité Nacional”, i els de l'Alcàntara, Walter i Surroca, pel Barcelona.

Dels de Gràcia, Sastre, Palau i la parella Saura-Agustí si gueren els millors.

El senyor Vela féu un bon arbitratge.

NATACIO

En el festival celebrat diumenge a la piscina del Club Natació Barcelona en el que es disputava el “Gran Premi de Pasqua”, sobre una distància de 200 metres, en Pinillo ha tornat a volguer donar proves de llur vàlua i en una maravellosa cursa, a l'ensem que guanyava la prova, deixava batut el record d'Espanya, deixant establert un temps de 2 minuts 46 segons y 2/10, que millorava en un segon el que assenyalava l'antic record.

Bé, molt bé, i cal fer constar que estem segurs de què si s'ho proposa, en Pinillo es capaç de molt més.

FERRÁN

A l'esposa

T'estimo, recordant el prometatge de nostra benaurada joventut en què tu eres formosa com la imatge de la Mare de Déu per ta virtut.

T'estimo perquè un jorn llunyà em jurares l'amor fervent que tot mon cor omplí. T'estimo perquè jamai me faltares seguint heroica mon esquerp destí.

T'estimo perquè fores l'escollida per a ser sola de mos ulls l'espill, perquè tota ta vida és sols ma vida i perquè tu ets la mare del meu fill.

FRANCESC VILÀ

ANEM TIRANT

Amb això de les exposicions d'art ens passa com amb moltes altres coses: anem tirant i prou, sense que poguem senyalar res espeterrant.

Ara mateix estem acabant la temporada i encara no havem pogut veure el tercet Rusiñol-Casas-Clarasó, i ço que és pitjor, sabem que no el podrem veure fins a l'hivern que ve.

De tant en tant, per sort, se'ns presenta algun pintor mascle d'aquells que pinten sense por i que fugen de la pintura massa groixuda, com en Melcior Domenge, per exemple, el qual té al "Saló Parés" dues dotzenes de paisatges, ben compostos i plens de llum, sobretot el més gran, del qual, però, en treuríem la visió del *Bon Pastor* perquè ens pareix que es diu poc amb el realisme del quadro. *Passeig de Sant Roc, Prat de la Moixina i Lluna plena*, són tres formoses variants del paisatge olotí, que fan quedar molt bé al seu autor.

A les "Galerías Layetanas" fa també un bon paper en Callicó, el qual ens va resultant un figurista d'empenta i un dibuixant que sap el que es fa.

El quadro *El cirurgià Puig Sureda* és una tela d'assumpte que s'aguanta ferma; l'escena de clínica està ben copsada i la composició resulta encertada i valenta, demostrant que en Callicó és un figurista estudiós. Dels retrats que fan companyia a la tela gran ens agraden forsa els del cardenal Ragonesi, per la vida que té, i el de *La nena de Gràcia*, encara que també podia ésser de Sant Gervasi.

La sala gran de les "Galerías Dalmau" està ocupada per un recull d'obres del pintor Isidre Nonell, artista revoltós i personal que mort i tot fa soroll.

En canvi a l'"Hotel Ritz" s'hi hostatja l'Albert de Sangroniz, un pintor una mica desmenjat que es dedica a fer noies maques i nines; vull dir que no agafa els pinzells més que per a retratar senyores i senyores *bien*, encara que no té prou paciència per a tractar-les amb aquella polidesa que fóra del cas, tal com ha fet amb la seva senyora, quin retrat acabat i polit es fa dir "sí senyor".

En Sangroniz té pasta de pintor aristocràtic, però l'ha de coure una miqueta més si vol que sia digna dels veritables *gourmets* de la pintura.

***

Què hi entra a l'art la fotografia?

La dels fotògrafs mecànics, no; la dels artistes de la cambra fosca, sí. Ara mateix en N. Ricart té a l'"Agrupació Fotogràfica de Catalunya" la seva segona exposició de fotografies fetes amb el seu procediment "Tracir", moltes de les quals són una delícia de línia i de modelació.

Es veu que hi entén en Ricart amb això de la fotografia artística; tant, que en veure els seus treballs ningú es recorda de l'objectiu.

C. ARBÓ

DESENGANY

—Tan galant que diuen que és, i tot avui que l'espero!

Ha sorprès la nova de cert apatxe que roba en els teatres de la Cort, joies i abrics, el que ha fet sorprendre a molta gent per la manera raflesca d'endur-se'n les coses.

Ja no roben les empreses amb els seus revenedors; ara s'emporten les calces tant s'hi dúe com no botons.

ESQUELLOTS

Per fi ja som al juny, a l'estiu. Nosaltres l'esperàvem amb candeletes; l'esperàvem pels pobres. L'esperàvem com l'única solució del problema del pis.

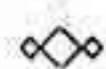
"A l'estiu tota cuca viu", i fan de més bon esperar aquestes cases barates que ja són cares d'esperar. A l'estiu, amb la sombra d'un arbre, un jaç de palla i l'olla ja està la casa llesta.

Ara rai que ja hi estem acostumats a viure com els gitanos!

Pels carrers centrals hi volta una xina que ven la cuca-fera de paper.

D'un quant temps ençà els xinos van afluint per aquí que és un escàndol.

Es troben xinos fins a les sopes. Si això dura gaire, ens sortirà cua i parlarem en xino que no ens adonarem.

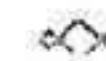
Cada nit es sent un terratrèmol d'explosions que sembla talment com si haguéssim tornat als temps de l'antic règim, quan sortíem a bomba per dia.

Però el terratrèmol no ho és de bombes, no. No s'espantin: són coets. Ara ja no hi som a l'antic règim. Tot són coets, ara. Res més que coets inofensius i transitoris com la cova lluminosa dels voladors.

L'altre dia a la corrida regia hi varen torejar un brau que es deia "Alegria". Diuen els cronistes que a la pobra bèstia varen obrir-li un trauc de dos pams a la pell. Diuen que varen clavar-li banderilles a tort i a dret. Diuen que el varen desgraciar.

Quina alegria, eh? Sembla la nostra d'ençà que els negocis van tan bé.

Parlant d'altre, en el Consolat general de França va tenir-hi lloc la recepció en honor de l'ambaixador d'aquell país, senyor Peretti de la Rosa.

Nosaltres, per més que no hi érem convidats—tant-se-val—i per més que la cosa diplomàtica no ens encaparrà gaire, ens

TOMY WOOD

Notabilíssim ballarí de la revista "Kis-me", del Teatre Còmic

adherim a la festa d'honor i donem la benvinguda al senyor Peretti de la Rosa.

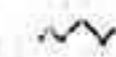
Venint de França, benvingut sigui; que França és parenta de casa i ens tracta bé als de casa.

El gremi de traficants en alcohol ha demanat al general Primo de Rivera que supprimeixi la reglamentació alcohòlica.

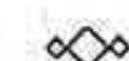
Es clar, home! En qüestió d'alcohol no pot haver-n'hi de reglamentació. No veuen que fins quan hom el tasta perd totes les regles hagudes i per haver?

A ben segur que el general Primo de Rivera els escoltarà.

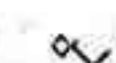

La Junta d'Abastiments es veu que s'ha donat compte d'allò que deia La Campana, referint-se al bacallà, i ara s'interessa per l'abaratiment de la carn: de la carn de porc.

Fa ben fet. Es un abús que aquesta carn vagi tan cara quan abunden tant els porcs.

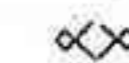

Diuen que anem tan rebé, ara. I quan ho diuen... Tots poguéssim dir-ho així.

Vostès no han sentit parlar de l'Alegria d'aquests dies? Es tracta d'un brau que...

Però té raó: si ja els hi hem explicat!

Al Paral·lel davant del local de l'"U. P. Espanyola"—a l'ex "Moulin Rouge"—hi han bastit una Plaza de Toros de Madrid de per riure, amb un museu de llàstimes per a plorar. Vès quina pensada ha tingut l'empresari, eh?

J. P.: Comprenem la seva admiració per la sardana. Ara, allò de resar pare-nostres a la pols que surt dels peus, no. Miri de refinar-se. Miri la gramàtica. — Fenicex: Li col·locarem unes quantes bufetades. De "pensaments complicats" no en parlem. No fos cas que ens hi compliquessin a nosaltres i tot. — M. G. Civil: Ens enterarem d'això que demana, li contestarem amb la concisió que demana i pel mitjà que ens demana. — L. N.: Un bes! Ai, un bes! Que en fan fer de coses estranyes els petons... Li donarem un bon consell: No n'espï de parelles per les escaletes. Passarà un mal trago, l'escrirà i no podrem publicar-li, com passa ara. — Tatis: De les seves espurnes alguna es veu lluir, altres, no. En llençarem alguna a la publicitat i les demés al cove. No s'hi acostumi a les pagesades. Allò de l'exposició canícula, home... — A. F.: Amb les seves instantànies ens ha deixat retratats. — R. A.: No hem vist les quartetes en part del món, jove.—Marcel: Mirarem d'aprofitar quelcom. De moment no sabem si podrà ésser, perquè la seva caligrafia la tenim en anàlisi. I com que en qüestió de jeroglífics estem més nets que una patena... Entén? M. Vinya: Vostè és una vinya que té bona terra, però s'ha de cuidar. Cuidi's, doncs. A veure si podem publicar-li quelcom.— L.: El xistu, bé. El dibuix, miau! — S. B. S.: Sí, senyor, sí; les roses del seu niu fan bonic. Les roses estan bé, el niu està bé; nosaltres també. Gràcies.

NOVEDAD

OBRA NUEVA DE GRAN UTILIDAD

Verney d'Oriani

¿Quiere V. ganarse un sobresueldo?

PEQUEÑOS TRABAJOS Y TAREAS FÁCILES CON QUE APROVE-
CHAR UNAS HORAS ENTRETENIDAS Y REMUNERADAMENTE

Un tomo 8.º

Pesetas 3

OBRA NOVA

Coses vistes

per Josep Pla

Un volum, Ptes. 4

La setmana que ve, nova edició de

Les cent millors poesies de la llengua catalana

Triades per E. MOLINÉ I BRASÈS

Pessetes 2

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios si no's remet, ademés 50 cèntims per a certificat. Als corresponals se'ls atorguen rebaixes.

L'ÀPAT

—Què feu, ara?
—Estic de banquet, no!

PUJAROL